

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Жильцов О.Б.

«28 » серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

для студентів

- спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 072.00.01“Фінанси і кредит”

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Код ЄДРПОУ 45207965	
Програма №	0524/24
Зачало здійснення моніторингу якості освіти	
Фінансовий	
(дата)	(прізвище, ім'я, почесн.)
28	серпня 2024 р.

Київ – 2024
Фінансовий аналіз, 072.00.01 Фінанси і кредит

Розробники:

Васечко Людмила Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів

Викладачі:

Васечко Людмила Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів

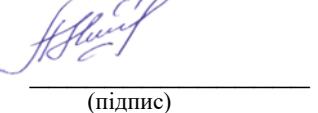
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фінансів

Протокол №7 від 27.08.2024

Завідувач кафедри Андрій РАМСЬКИЙ
(підпис)

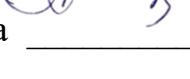
Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 072.00.01 Фінанси і кредит)

(назва освітньої програми)

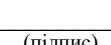
27.08.2024
Керівник освітньої програми Аліна НЕЧИПОРЕНКО
(підпис)

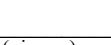
Робочу програму перевірено

27.08.2024

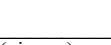
Заступник декана Казак О.О.
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (), «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. (), «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. (), «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. (), «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни		вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання		українська
Загальний обсяг кредитів / годин	4	кредитів / 120 годин
Курс	3	
Семестр	5	
Кількість змістових модулів з розподілом:		4
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	залик	

Мета дисципліни – оволодіння студентами теоретико-методичними та практичними навичками здійснення аналізу фінансового стану та фінансової діяльності підприємств різних форм власності та галузей економіки в сучасних ринкових умовах.

Завдання навчальної дисципліни:

з'ясування сутності та значення фінансового аналізу, оволодіння знаннями з його основ, фінансово-економічного механізму, методами та прийомами його здійснення;

ознайомлення з джерелами та особливостями інформаційного забезпечення фінансового аналізу на підприємствах різних галузей, сфер діяльності та форм власності;

вивчення комплексу показників оцінки фінансового стану підприємства та їх класифікації, методичної послідовності та порядку їх розрахунку, методів оцінки;

вивчення порядку та методів аналізу стану та використання оборотних коштів підприємства;

вивчення методів оцінки вхідних та вихідних грошових потоків підприємства;

оволодіння методами оцінки майна підприємства;

оволодіння методами аналізу капіталу підприємства;

вивчення методичних принципів оцінювання ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, кредитоспроможності ділової активності, інвестиційної привабливості підприємства;

оволодіння методами комплексного оцінювання фінансового стану підприємства.

Програмні компетентності:

1. Фахові компетентності:

ДФК 2. Здатність аналізувати фінансові, кредитні та операційні ризики, обирати оптимальні способи управління ризиками.

ДФК 3. Здатність розв'язувати прикладні завдання в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування

ДФК 4. Здатність аналізувати корпоративну, банківську інформацію та біржову інформацію

2. Програмні результати навчання:

ДПР 2. Ідентифікувати та оцінювати ризики суб'єктів фінансової діяльності, знання основних методів зниження ризику та вміння їх застосовувати.

ДПР 3. Обґрутувати фінансові рішення і критерії оцінювання їх ефективності для різних видів організаційних структур бізнесу.

ДПР 4. Вміння проводити аудит господарської діяльності підприємств та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.

ДПР 6. Вміння використовувати знання з обліку та податкового законодавства, аудиту та економічного аналізу для управління податковим навантаженням, його регулювання, контролю повноти та правильності сплати податків до бюджету.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні концепції фінансового аналізу;
- основи оцінки економічної ситуації та аналізу фінансового середовища;
- основи корпоративного фінансового аналізу;
- основні особливості аналізу стану фінансових організацій.

вміти:

- аналізувати стан фінансового середовища та оцінювати фінансову ситуацію поза фірмою;
- аналізувати процеси формування фінансових ресурсів підприємства;
- аналізувати фінансову ефективність використання основного та оборотного капіталу;
- оцінювати рівень рентабельності підприємства;
- аналізувати стан, у якому може опиниться підприємство при виникненні форс-мажорних обставин, оцінювати рівень його ліквідності та фінансової стійкості;
- прораховувати фінансові ризики, що виникають у звичайній операційній діяльності підприємства, при реалізації різних видів інвестицій, нарощуванні власного капіталу і залученні позикових коштів;
- здійснювати порівняльний аналіз різних систем розрахунків між підприємствами;
- здійснювати комплексний аналіз фінансового стану підприємства;
- аналізувати можливі шляхи підвищення плато- і кредитоспроможності підприємства,
- оцінювати можливі наслідки різних варіантів сплати податків і змін податкового законодавства.

Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Основи фінансового аналізу							
Тема 1. Теоретичні основи фінансового аналізу	9	2	2		-		5
Тема 2. Загальна оцінка фінансового стану підприємства	9	2	2		-		5
Модульний контроль	2			2			
Разом	20	4	4				10
Змістовий модуль 2. Оцінка фінансового стану підприємств							
Тема 3. Аналіз фінансової стійкості	13	4	4		-		5
Тема 4. Аналіз платоспроможності та ліквідності	14	4	4		-		6
Тема 5. Аналіз кредитоспроможності підприємства	10	2	2		-		6
Модульний контроль	2			2			
Разом	39	10	10				17
Змістовий модуль 3. Аналіз грошових потоків фінансових результатів							
Тема 6. Аналіз грошових потоків	10	2	2	-			6
Тема 7. Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства	14	4	4		-		6
Тема 8. Аналіз ефективності використання капіталу	14	4	4	-			6
Модульний контроль	2			2			
Разом	40	10	10				18
Змістовий модуль 4. Оцінка фінансових інструментів у фінансовому аналізі							
Тема 9. Оцінка виробничо-фінансового левериджу у фінансовому аналізі	9	2	2	-			5
Тема 10. Аналіз фінансового ризику та шляхи його зниження	10	2	2	-			6
Модульний контроль	2			2			
Разом	21	4	4				11
Усього	120	28	28	8			56

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Основи фінансового аналізу

Тема 1. Теоретичні основи фінансового аналізу

Сутність і значення фінансового аналізу: його основні цілі, завдання, особливості. Методологічні принципи, функції та основні етапи фінансового аналізу підприємства. Предмет, об'єкт та суб'єкти фінансового аналізу.

Види фінансового аналізу та класифікація економічних показників, що використовуються у фінансовому аналізі. Методи фінансового аналізу та їх класифікація: формалізовані та неформалізовані методи аналізу. Сучасна методика оцінювання фінансових звітів: горизонтальний, вертикальний метод, трендовий метод, аналіз відносних показників, порівняльний метод, факторний метод та метод Дюпон-каскад. Основні прийоми та типи моделей фінансового аналізу.

Тема 2. Загальна оцінка фінансового стану підприємства

Фінансова звітність як інформаційна база фінансового аналізу підприємства. Мета фінансової звітності. Основні вимоги, що висуваються до складання фінансової звітності.

Бухгалтерський баланс як найважливіша форма фінансової звітності.

Характеристика складу і структури балансу. Моделі балансу. Аналіз структури активів і пасивів балансу.

Поняття капіталу у різних аспектах. Основні функції та цілі аналізу власного капіталу. Поняття залученого капіталу.

Змістовний модуль 2. Оцінка фінансового стану підприємств

Тема 3. Аналіз фінансової стійкості

Поняття фінансової стійкості. Показники оцінки фінансової стійкості.

Типи фінансової стійкості.

Визначення абсолютних показників фінансової стійкості та їхній аналіз.

Аналіз відносних показників фінансової стійкості.

Тема 4. Аналіз платоспроможності та ліквідності

Сутність ліквідності та платоспроможності і їх значення при оцінці фінансового стану підприємства. Основні ознаки ліквідності та платоспроможності. Класифікація активів за ознакою ліквідності та пасивів за ознакою терміновості погашення.

Власний оборотний капітал – абсолютний показник ліквідності і платоспроможності; основні етапи його аналізу.

Система показників ліквідності: методика їх розрахунку. Основні фактори, що впливають на підвищення ліквідності.

Зміст та основні напрямки здійснення аналізу платоспроможності підприємства. Система критеріїв оцінки платоспроможності підприємства.

Умови визнання підприємства неплатоспроможним.

Тема 5. Аналіз кредитоспроможності підприємства

Сутність кредитоспроможності та необхідність її оцінки.

Кредитоспроможність позичальника як наявність передумов для отримання кредиту і здатність повністю та в строк розрахуватися зі своїми борговими зобов'язаннями.

Основні завдання оцінки кредитоспроможності. Аналіз кредитоспроможності підприємства. Чинна практика банків України при оцінці кредитоспроможності клієнта.

Класифікація позичальників за результатами оцінки їх фінансового стану.

Змістовний модуль 3. Аналіз грошових потоків і фінансових результатів

Тема 6. Аналіз грошових потоків

Сутність грошового потоку та необхідність його аналізу. Ефективність управління та мета аналізу грошових потоків.

Основні канали надходження грошових коштів та платежів за напрямками діяльності підприємства (операційна, інвестиційна, фінансова).

Аналіз руху грошових коштів прямим методом; джерела інформації при використанні прямого методу. Аналіз руху грошових коштів непрямим методом. Сутність, особливості, методики аналізу грошових потоків непрямим методом.

Коефіцієнтний аналіз по звіту про рух грошових коштів. Оптимізація грошових потоків.

Тема 7. Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства

Сутність ділової активності підприємства та показники, що її характеризують (коефіцієнти оборотності активів, оборотності матеріальних оборотних коштів, оборотності готової продукції, оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості; середній строк обороту дебіторської та кредиторської заборгованості, фондівіддача основних засобів та інших позаоборотних активів; коефіцієнт оборотності власного капіталу, коефіцієнт оборотності чистого робочого капіталу).

Послідовність аналізу основних показників ділової активності підприємства.

Вплив оборотності активів на показники ефективності діяльності підприємства.

Поняття інвестиційної привабливості та показники, що її характеризують.

Тема 8. Аналіз ефективності використання капіталу

Поняття прибутковості. Показники ефективності використання капіталу, аналіз прибутковості. Процес розрахунку чистого прибутку. Фактори, які впливають на прибуток підприємства. Визначення порогу прибутку та методи планування прибутку.

Аналіз оборотності капіталу: показники швидкості оборотності капіталу.

Показники рентабельності і коефіцієнт оборотності капіталу. Факторний аналіз рентабельності капіталу.

Ефект фінансового важелю. Методика розрахунку показників для оцінки ефективності використання позикового капіталу. Сутність ефекту фінансового важеля.

Змістовний модуль 4. Оцінка фінансових інструментів у фінансовому аналізі

Тема 9. Оцінка виробничо-фінансового левериджу у фінансовому аналізі

Поняття, сутність та значення левериджу в оцінці ефективності інвестиційної політики підприємства та ступеня виробничого і фінансового ризику. Фінансовий леверидж як взаємозв'язок між прибутком і співвідношенням власного і позикового капіталу.

Рівень виробничого левериджу як відношення темпів приросту валового прибутку (до сплати відсотків і податків) до темпів приросту обсягу продажу в натуральних або умовно-натуральних одиницях.

Взаємозв'язок фінансового левериджу і фінансового ризику. Поняття виробничо-фінансового левериджу. Аналіз рівнів виробничого, фінансового та виробничо-фінансового левериджу.

Тема 10. Аналіз фінансового ризику та шляхи його зниження

Сутність фінансового ризику та необхідність його аналізу. Класифікація фінансових ризиків за ознаками та по видах.

Способи оцінки ступеню ризику. Керування фінансовими ризиками.

Заходи зниження фінансового ризику.

Контроль навчальних досягнень

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість						
1	Відвідування лекцій	1	2	2	5	5	5	5	2	2
2	Відвідування практичних занять	1	2	2	5	5	5	5	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15	3	15	2	10
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	2	20	5	50	5	50	2	20
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом				59		100		100		59
Максимальна кількість балів:										
Розрахунок коефіцієнта: $318/100=3,18$										

Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 Основи фінансового аналізу			
1	Теоретичні основи фінансового аналізу	5	5
2	Загальна оцінка фінансового стану підприємства	5	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 Оцінка фінансового стану			
3	Аналіз фінансової стійкості	5	5
4	Аналіз платоспроможності та ліквідності	6	5
5	Аналіз кредитоспроможності підприємства	6	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 Аналіз грошових потоків фінансових результатів			
6	Аналіз грошових потоків	6	5
7	Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства	6	5
8	Аналіз ефективності використання капіталу	6	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4 Оцінка фінансових інструментів у фінансовому аналізі			
9	Оцінка виробничо-фінансового левериджу у фінансовому аналізі	5	5
10	Аналіз фінансового ризику та шляхи його зниження	6	5
Разом		56	50

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, які студент набув після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля з дисципліни. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в аудиторії.

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання,

розв'язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

20-25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Теми дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
I	Теми 1, 2 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
II	Теми 3, 4, 5 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
III	Теми 6, 7, 8 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
IV	Теми 9, 10 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль – залік. Бали виставляються на основі семестрового рейтингу студента, скоригованого на величину коефіцієнта переведення рейтингу у 100-балльну шкалу.

Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою

Рейтингова оцінка	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Сума балів за всі види навчальної діяльності
A	90-100
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
FX	35-59
F	1-34

Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год., лекції – 28 год., практичні заняття – 28 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год...

Рекомендовані джерела

Базова

1. Дропа Я.Б. Фінансовий аналіз [Текст] : навчальний посібник. – Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2023. – 238 с.
2. Косова Т.Д. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. – Центр учебової літератури. – 2023. 440 с.
3. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Ковальчук Н.О., Гаватюк Л.С., Єрмійчук Н.І. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. – 2019. – 336 с.
4. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астрага», 2020. 434 с.
5. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 402 с.

Допоміжна

1. Баховченко В.П., Синиця О.О. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства на прикладі ПрАТ Авіалінія «Міжнародні авіалінії України» // Журнал Науковий огляд. – 2019. – № 2(55). – С. 1–11.
2. Бугай В.З., Рєзанов Е.О. Основні напрями збереження фінансової стійкості підприємства в умовах кризи // Економічний простір. – 2019. – № 142. – С. 112–122.
3. Васечко Л.І. Напрями вдосконалення ефективності ділової активності підприємства // European scientific journal of Economic and Financial innovation. – 2021. – № 2(8). – С. 4–19.
4. Васечко Л.І. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стійкості підприємства // European scientific journal of Economic and Financial innovation. – 2021. – № 1(7). – С. 25–40.
5. Васечко Л.І., Полегешко Ю.П. Аспекти побудови порівняльного аналітичного балансу підприємства // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. – Випуск 20.- Ч.1.- С. 74-79.
6. Завідна Л.Д. Діагностика фінансового стану підприємства готельного господарства // Економіка та держава. – 2018. – № 4. – С. 99–103.
7. Клімович І.М., Татієвська К.А. Деякі питання сутності та оцінки фінансового стану підприємства // Ефективна економіка. – 2018. – № 10. – Електронний ресурс: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2018/64.pdf
8. Левкович О.В.. Воробйова А.О. Аналітичні основи ліквідності та платоспроможності підприємства // Ефективна економіка. – 2022. – №5. – Електронний ресурс: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2022/78.pdf
9. Павлюк І.О. Управління прибутком підприємств в умовах сьогодення // Вісник Хмельницького національного університету. – 2020. - №1. – С. 84-88.
10. Романчук А.Л., Рилєєв С.В. Фінансова звітність суб'єктів державного сектору в системі інформаційного забезпечення аналізу // Облік, аналіз, аудит. – 2019. – Випуск 1(73). – С. 224–236.
11. Рудакова О.В. Аналіз сучасних методик оцінювання фінансового стану підприємства // Вісник Хмельницького національного університету. – 2022. – №2. – Том 1. – С. 7-13.
12. Семенова К.Д. Аналіз фінансового стану підприємств України та тенденцій розвитку // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Збірник наукових праць №5-6 (282-283). – 2021. – С. 77-82.
13. Харакоз Л.В.. Фелонюк О.А. Деякі аспекти фінансового аналізу за звітними показниками // Вісник Хмельницького національного університету. – 2022. – №1. – С. 49-57.
14. Химич Ірина, Різник Наталія. Фінансово-економічний аналіз підприємства: основа прогнозування позитивних результатів за кризових умов. International Science Journal of

Management, Economics & Finance. Vol. 3, No. 1, 2024, pp. 62-71. doi: 10.46299/j.isjmef.20240301.06.

15. Чемчикаленко Р.А., Яременко В.Г., Павленко О.О. Удосконалення системи діагностики платспроможності підприємства. - Економіка та суспільство. – 2018. – Випуск 15. – С. 780-784.
16. Чепка В.В., Матяш О.К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. – Економіка та суспільство. – 2017. – Випуск 12. – С. 649-655.
17. Чередніченко А. О., Васечко Л.І, Рамський А.Ю., Стратегічне управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання в сучасному економічному середовищі // European scientific journal of Economic and Financial innovation. – 2023. - №1(11). – С. 112-122.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Офіційний сайт Національного банку України – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
3. Наукова періодика України – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
4. Офіційний сайт Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича – Режим доступу: <http://www.library.univ.kiev.ua/>
5. Офіційний сайт наукової електронної бібліотеки періодичних видань НАН України – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

9.Додаткові ресурси

Електронний навчальний курс: <https://elearning.kubg.edu.ua/enrol/index.php?id=22031>